

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (pátého senátu)

12. prosince 2024*

„Kasační opravný prostředek – Hospodářská a měnová politika – Obezřetnostní dohled nad úvěrovými institucemi – Nařízení (EU) č. 1024/2013 – Zvláštní úkoly v oblasti dohledu svěřené Evropské centrální bance (ECB) – Článek 24 – Rozhodnutí o odnětí povolení úvěrové instituce – Řízení o správním přezkumu – Rozhodnutí, kterým se deroguje dřívější rozhodnutí – Žaloba na neplatnost – Trvání právního zájmu na podání žaloby – Žaloba na náhradu škody – Zjevná nepřípustnost“

Ve věci C-181/22 P,

jejímž předmětem je kasační opravný prostředek podaný na základě článku 56 statutu Soudního dvora Evropské unie dne 9. března 2022,

Nemea Bank plc, se sídlem v San Ġiljan (Malta), zástupci: A. Meriläinen, asianajaja,

účastnice řízení podávající kasační opravný prostředek (navrhovatelka),

další účastníci řízení:

Heikki Niemelä, s bydlištěm v Ohain (Belgie),

Mika Lehto, s bydlištěm v Espoo (Finsko),

Nemea plc, se sídlem v San Ġiljan,

Nevestor SA, se sídlem v Ohain,

žalobci v prvním stupni,

Evropská centrální banka (ECB), zástupci: D. M. Brinkman, C. Hernández Saseta a A. Witte, jako zmocněnci,

žalovaná v prvním stupni,

Evropská komise, zástupci: původně A. Nijenhuis a A. Steiblyté, poté A. Steiblyté, jako zmocněnci,

vedlejší účastnice v prvním stupni,

* Jednací jazyk: angličtina.

SOUDNÍ DVŮR (pátý senát),

ve složení: K. Lenaerts, předseda Soudního dvora vykonávající funkci předsedy pátého senátu,
I. Jarukaitis (zpravodaj) a E. Regan, soudci,

generální advokátka: J. Kokott,

za soudní kancelář: A. Calot Escobar, vedoucí

s přihlédnutím k písemné části řízení,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 30. listopadu 2023,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Svým kasačním opravným prostředkem se společnost Nemea Bank plc domáhá zrušení usnesení Tribunálu Evropské unie ze dne 20. prosince 2021, Niemelä a další v. ECB (T-321/17, dále jen „napadené usnesení“, EU:T:2021:942), v němž Tribunál konstatoval, že již není důvodné rozhodnout o žalobě na neplatnost rozhodnutí Evropské centrální banky (ECB) ECB/SSM/2017-213800JENPXTUY75VSO/1 WHD-2017-0003 ze dne 23. března 2017, kterým se odebírá povolení k činnosti úvěrové instituce společnosti Nemea Bank (dále jen „sporné rozhodnutí“), a odmítl jako zjevně nepřípustný její návrh na náhradu škody, která jí údajně vznikla v důsledku odnětí tohoto povolení.

Právní rámec

Nařízení o jednotném mechanismu dohledu

- 2 V bodě 64 odůvodnění nařízení Rady (EU) č. 1024/2013 ze dne 15. října 2013, kterým se Evropské centrální bance svěřují zvláštní úkoly týkající se politik, které se vztahují k obezřetnostnímu dohledu nad úvěrovými institucemi (Úř. věst. 2013, L 287, s. 63, dále jen „nařízení o jednotném mechanismu dohledu“), je uvedeno:

„ECB by měla dát fyzickým i právnickým osobám možnost požádat o přezkum rozhodnutí, která přijala v rámci pravomocí svěřených jí tímto nařízením a která jsou těmto osobám určena nebo která se jich přímo a konkrétně týkají. Přezkum by měl zahrnovat procesní a věcný soulad takových rozhodnutí s tímto nařízením a zároveň respektovat prostor pro uvážení, který je ponechán ECB k rozhodnutí o potřebě přijetí uvedených rozhodnutí. Za tímto účelem a z důvodů procesní ekonomie by ECB měla zřídit správní revizní komisi, jež bude daný vnitřní přezkum provádět. Do této komise by měla Rada guvernérů ECB jmenovat osoby těšící se velké vážnosti v odborných kruzích. [...] Procesní úprava přezkumu by měla stanovit, že Rada dohledu svůj předchozí návrh rozhodnutí případně opětovně zváží.“

3 V článku 4 odst. 1 písm. a) tohoto nařízení je stanoveno:

„V rámci článku 6 má ECB v souladu s odstavcem 3 tohoto článku výlučnou pravomoc plnit ve vztahu ke všem úvěrovým institucím usazeným v zúčastněných členských státech následující úkoly pro účely obezřetnostního dohledu:

a) vydávat a odnímat úvěrovým institucím povolení k činnosti v souladu s článkem 14“.

4 V článku 14 odst. 5 uvedeného nařízení je stanoveno:

„S výhradou odstavce 6 může ECB povolení odebrat v případech stanovených v příslušných právních předpisech Unie z vlastního podnětu, po konzultacích s vnitrostátním příslušným orgánem zúčastněného členského státu, ve kterém je úvěrová instituce usazena, nebo na návrh tohoto vnitrostátního příslušného orgánu. Tyto konzultace především zajistí, že před rozhodnutím o odebrání povolení poskytne ECB vnitrostátním orgánům dostatek času, aby rozhodly o přijetí nezbytných opatření k nápravě, mimo jiné o možných opatřeních k řešení problémů, a tato opatření zohlední.

Jestliže se vnitrostátní příslušný orgán, který v souladu s odstavcem 1 navrhl povolení, domnívá, že povolení musí být v souladu s příslušnými vnitrostátními právními předpisy odebráno, předá za tím účelem návrh ECB. ECB v uvedeném případě přijme rozhodnutí o navrhovaném odebrání povolení, přičemž plně zohlední důvody tohoto odebrání, které k němu uvedl vnitrostátní příslušný orgán.“

5 V článku 24 téhož nařízení je stanoveno:

„1. ECB ustaví správní revizní komisi pro účely provádění vnitřního správního přezkumu na základě žádosti o přezkum podané v souladu s odstavcem 5, pokud jde o rozhodnutí přijatá ECB při výkonu pravomocí, které jí jsou svěřeny tímto nařízením. Rozsah vnitřního správního přezkumu je omezen na procesní a věcný soulad příslušného rozhodnutí s tímto nařízením.

[...]

5. Každá fyzická nebo právnická osoba může v případech uvedených v odstavci 1 požádat o přezkum rozhodnutí ECB, které jí je určeno nebo které se jí přímo nebo nepřímo týká. [...]

[...]

7. Po rozhodnutí o přípustnosti přezkumu správní revizní komise vydá stanovisko, a to ve lhůtě přiměřené naléhavosti dané věci a nejpozději dva měsíce od doručení žádosti, a předá záležitost Radě dohledu za účelem přípravy nového návrhu rozhodnutí. Rada dohledu zohlední stanovisko správní revizní komise a neprodleně předloží nový návrh rozhodnutí Radě guvernérů. Nový návrh rozhodnutí původní rozhodnutí zruší, nebo jej nahradí rozhodnutím se stejným obsahem, nebo jej nahradí rozhodnutím s pozměněným obsahem. Nový návrh rozhodnutí se pokládá za přijatý, pokud Rada guvernérů nevznesla ve lhůtě nejdéle deseti pracovních dní námitku.

8. Žádost o přezkum podle odstavce 5 nemá odkladný účinek. Rada guvernérů však může na návrh správní revizní komise pozastavit uplatňování napadnutého rozhodnutí, pokud to podle jejího názoru okolnosti vyžadují.

[...]

11. Tento článek se nedotýká práva na podání žaloby u Soudního dvora Evropské unie v souladu se Smlouvami.“

Nariadení (EU) č. 468/2014

- 6 Z článku 2 bodu 8 nařízení Evropské centrální banky (EU) č. 468/2014 ze dne 16. dubna 2014, kterým se stanoví rámec spolupráce Evropské centrální banky s vnitrostátními příslušnými orgány a vnitrostátními pověřenými orgány v rámci jednotného mechanismu dohledu (dále jen „nařízení o rámci jednotného mechanismu dohledu“) (Úř. věst. 2014, L 141, s. 1), vyplývá, že „méně významným dohlíženým subjektem, který se nachází v členském státě eurozóny“ se rozumí dohlížený subjekt, který mimo jiné nemá postavení významného dohlíženého subjektu ve smyslu čl. 6 odst. 4 nařízení o jednotném mechanismu dohledu.“
- 7 V článku 80 uvedeného nařízení je stanoveno:

„1. Má-li relevantní vnitrostátní příslušný orgán za to, že povolení úvěrové instituce by mělo být zcela nebo částečně odňato v souladu s příslušnými unijními nebo vnitrostátními právními předpisy, včetně odnětí na žádost úvěrové instituce, předloží ECB návrh rozhodnutí, v němž navrhne odnětí povolení [...] spolu se všemi příslušnými podpůrnými dokumenty.

2. Vnitrostátní příslušný orgán v případě každého návrhu rozhodnutí o odnětí, které je významné pro vnitrostátní orgán příslušný pro řešení problémů úvěrových institucí [...], koordinuje s vnitrostátním orgánem pro řešení problémů.“

Skutečnosti předcházející sporu

- 8 Skutečnosti předcházející sporu uvedené v bodech 1 až 7 napadeného usnesení lze shrnout následovně.
- 9 Společnost Nemea Bank je úvěrovou institucí založenou podle maltského práva, která spadá pod pojem „méně významný dohlížený subjekt, který se nachází v členském státě eurozóny“, ve smyslu nařízení o rámci jednotného mechanismu dohledu, a jež poskytovala finanční služby na základě povolení uděleného příslušným vnitrostátním orgánem, a sice Awtorità għas-Servizzi Finanzjarji ta' Malta (maltský orgán pro finanční služby, Malta) (dále jen „MFSA“) a podléhala přímému obezřetnostnímu dohledu vykonávanému posledně uvedeným orgánem.
- 10 Společnosti Nemea plc a Nevestor SA jsou dvěma přímými akcionáři společnosti Nemea Bank. H. Niemelä a M. Lehto jsou členy správní rady společnosti Nemea Bank a jejími skutečnými majiteli, a to prostřednictvím podílů, které vlastní ve společnostech Nemea a Nevestor.
- 11 Dne 25. ledna 2017 MFSA předložil ECB po obdržení stanoviska vnitrostátního orgánu příslušného k řešení krize návrh rozhodnutí podle článku 80 nařízení o rámci jednotného mechanismu dohledu o odnětí povolení uděleného společnosti Nemea Bank k přístupu k činnosti úvěrové instituce.
- 12 Dne 13. března 2017 schválila Rada dohledu ECB návrh rozhodnutí o odnětí dotčeného povolení a stanovila společnosti Nemea Bank třídní lhůtu k předložení připomínek k uvedenému návrhu.
- 13 Uvedené připomínky předložila společnost Nemea Bank dne 15. března 2017.

- 14 Dne 23. března 2017 přijala ECB na základě čl. 4 odst. 1 písm. a) a čl. 14 odst. 5 nařízení o jednotném mechanismu dohledu sporné rozhodnutí.

Skutečnosti následující po sporném rozhodnutí

- 15 Dne 22. dubna 2017 obdržela správní revizní komise žádost o přezkum sporného rozhodnutí podanou společností Nemea Bank a ostatními žalobci.
- 16 Dne 19. června 2017 přijala správní revizní komise stanovisko, ve kterém navrhla nahrazení sporného rozhodnutí rozhodnutím se stejným obsahem. Dne 30. června 2017 přijala Rada guvernérů ECB v souladu s tímto stanoviskem a na základě návrhu Rady dohledu podle čl. 24 odst. 7 nařízení o jednotném mechanismu dohledu rozhodnutí ECB/SSM/2017-213800JENPXTUY75VS 07/2 (dále jen „rozhodnutí ze dne 30. června 2017“), kterým bylo sporné rozhodnutí nahrazeno, jak je uvedeno v jeho výroku.

Žaloba k Tribunálu a napadené usnesení

- 17 Návrhem došlým kanceláři Tribunálu dne 22. května 2017 podali společnost Nemea Bank a ostatní žalobci žalobu, ve které se domáhali zrušení sporného rozhodnutí, jakož i náhrady újmy, která jim údajně vznikla v důsledku jeho přijetí. Na podporu této žaloby uplatňovali šest žalobních důvodů.
- 18 Samostatným podáním, došlým kanceláři Tribunálu dne 25. října 2017, vznesla ECB námitku nepřípustnosti podle článku 130 jednacího řádu Tribunálu. Usnesením ze dne 13. července 2018 si Tribunál na základě čl. 130 odst. 7 svého jednacího řádu vyhradil, že o námitce nepřípustnosti rozhodne spolu s věcí samou.
- 19 Podáním došlým kanceláři Tribunálu dne 18. října 2017 podala Evropská komise návrh na vstup do řízení jako vedlejší účastnice na podporu návrhových žádání ECB, kterému bylo vyhověno rozhodnutím ze dne 23. července 2018.
- 20 Organizačním procesním opatřením ze dne 30. dubna 2018 položil Tribunál účastníkům řízení několik otázek zejména s cílem určit, zda v návaznosti na jmenování osoby oprávněné vykonávat převážnou část pravomocí obvykle svěřených řídicím orgánům společnosti Nemea Bank, pokud jde o její specifické činnosti a aktiva, byli žalobci oprávněni podat žalobu na neplatnost proti rozhodnutí ECB, jakož i žalobu na náhradu škody znějící na odškodnění újmy vzniklé v důsledku takového rozhodnutí.
- 21 Dne 1. dubna 2019 přerušil Tribunál řízení až do vyhlášení rozsudku ze dne 5. listopadu 2019, ECB a další v. Trasta Komerčbanka a další (C-663/17 P, C-665/17 P a C-669/17 P, EU:C:2019:923), a novým organizačním procesním opatřením ze dne 10. prosince 2019 vyzval účastníky řízení, aby mu předložili svá vyjádření k závěrům, které je podle nich třeba vyvodit z uvedeného rozsudku pro vyřešení sporu, který projednává.
- 22 Dalšími organizačními procesními opatřeními ze dne 30. ledna a 23. prosince 2020 a 19. ledna 2021 se Tribunál dotázel účastníků řízení na stav řízení zahájeného před Tribunal dwar Servizzi Finanzjarji (soud pro finanční služby, Malta) s cílem obnovit účinné zastoupení společnosti Nemea Bank.

- 23 V bodě 1 výroku napadeného usnesení Tribunál rozhodl, že o návrhu na zrušení již není třeba rozhodovat z důvodu zániku jeho předmětu a ztráty právního zájmu žalobců na podání žaloby. V bodě 2 tohoto výroku odmítl návrh na náhradu škody jako zjevně nepřípustný. V bodě 3 uvedeného výroku rozhodl, že žalobci a ECB ponesou vlastní náklady řízení týkající se návrhu na zrušení. V bodě 4 téhož výroku rozhodl, že žalobci ponesou vlastní náklady řízení a nahradí náklady řízení vynaložené ECB v souvislosti s návrhem na náhradu škody. Konečně v bodě 5 výroku napadeného usnesení rozhodl, že Komise ponese vlastní náklady řízení.

Návrhová žádání účastnic řízení o kasačním opravném prostředku

- 24 Společnost Nemea Bank navrhuje, aby Soudní dvůr:
- zrušil napadené usnesení;
 - vrátil věc Tribunálu tak, aby byla přidělena senátu v jiném složení, než který přijal napadené usnesení, a
 - uložil ECB náhradu nákladů řízení.
- 25 ECB navrhuje, aby Soudní dvůr kasační opravný prostředek zamítl a uložil navrhovatelce náhradu nákladů řízení.
- 26 Komise navrhuje, aby Soudní dvůr kasační opravný prostředek zamítl a uložil navrhovatelce náhradu nákladů řízení.

K návrhu na znovuotevření ústní části řízení

- 27 Podáním došlým kanceláři Soudního dvora dne 27. listopadu 2024 Nemea Bank navrhla znovuotevření ústní části řízení podle článku 83 jednacího řádu Soudního dvora.
- 28 Na podporu svého návrhového žádání v podstatě tvrdí, že si přeje předložit argumenty týkající se rozsudků ze dne 8. února 2024, Pilatus Bank v. ECB (C-750/21 P, EU:C:2024:124) a Pilatus Bank v. ECB (C-256/22 P, EU:C:2024:125), které nebyly předmětem diskuzí mezi účastníky řízení.
- 29 V tomto ohledu je třeba uvést, že podle článku 83 jednacího řádu může Soudní dvůr kdykoli po vyslechnutí generálního advokáta nařídit zahájení nebo znovuotevření ústní části řízení, zejména má-li za to, že věc není dostatečně objasněna, nebo předložil-li některý z účastníků řízení po ukončení této části řízení novou skutečnost, která může mít rozhodující vliv na rozhodnutí Soudního dvora.
- 30 V projednávaném případě má však Soudní dvůr za to, že má k dispozici všechny poznatky nezbytné pro vydání rozhodnutí a skutečnosti, jichž Nemea Bank dovolává na podporu svého návrhu na znovuotevření ústní části řízení, nepředstavují nové skutečnosti, které by mohly mít rozhodující vliv na rozhodnutí, které má Soudní dvůr vydat.
- 31 Za těchto podmínek má Soudní dvůr po vyslechnutí generální advokátky za to, že není důvodné nařídit znovuotevření ústní části řízení.

Ke kasačnímu opravnému prostředku

- 32 Na podporu svého kasačního opravného prostředku navrhovatelka předkládá pět důvodů kasačního opravného prostředku. První tři důvody kasačního opravného prostředku, které směřují proti rozhodnutí Tribunálu, v němž je konstatováno, že o žalobě na neplatnost již není třeba rozhodovat, vycházejí z porušení čl. 263 prvního pododstavce SFEU, porušení podstatných formálních náležitostí a nezohlednění porušení práv navrhovatelky zakotvených v článku 47 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“). Poslední dva důvody kasačního opravného prostředku, které směřují proti rozhodnutí Tribunálu, kterým byl návrh na náhradu škody odmítnut jako zjevně nepřipustný, vycházejí z toho, že Tribunál nezohlednil porušení práv navrhovatelky, zakotvených v článku 41 Listiny a v článku 340 SFEU.

K prvnímu důvodu kasačního opravného prostředku

Argumentace účastnic řízení

- 33 V prvním důvodu kasačního opravného prostředku, který se týká bodů 29 až 55 napadeného usnesení, navrhovatelka tvrdí, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když měl za to, že o její žalobě na neplatnost již není třeba rozhodovat z důvodu, že údajně ztratila právní zájem na podání žaloby proti spornému rozhodnutí. Tribunál tak nesplnil svou povinnost vyplývající z článku 263 SFEU, jež spočívá v přezkoumávání legality aktů ECB, které mají mít právní účinky vůči třetím osobám, a povinnost zajistit ochranu právních nároků a základních práv navrhovatelky.
- 34 Navrhovatelka mimoto tvrdí, že účinek *ex tunc*, který Tribunál přiznal rozhodnutí ze dne 30. června 2017, je v rozporu s článkem 263 SFEU, neboť ji zbavuje jejího práva na přezkum sporného rozhodnutí unijními soudy. Takový účinek je podle jejího názoru čistě fiktivní, neboť i kdyby bylo sporné rozhodnutí zrušeno k posledně uvedenému datu, situace, v níž se nacházela navrhovatelka před tímto zrušením, by nebyla obnovena. Skutečný účinek rozhodnutí ze dne 30. června 2017 může být podle navrhovatelky pouze *ex nunc* a totéž platí i pro účinek případného obnovení dotčeného povolení. Situace navrhovatelky se totiž v období od přijetí sporného rozhodnutí do přijetí rozhodnutí ze dne 30. června 2017, pokud jde o toto povolení, nezměnila. Sporné rozhodnutí tedy vyvolávalo trvalé právní účinky vůči navrhovatelce, jež se od jeho přijetí nezměnily a přetrvávaly, takže jeho zrušení může vyvolávat právní následky vůči navrhovatelce a může jí přinést prospěch.
- 35 ECB tvrdí, že Tribunál právem konstatoval, že se žaloba na neplatnost směřující proti spornému rozhodnutí stala bezpředmětnou. V tomto ohledu ECB tvrdí, že uvedené konstatování neporušuje práva, která článek 263 SFEU přiznává navrhovatelce, jelikož po nahrazení sporného rozhodnutí rozhodnutím ze dne 30. června 2017 byla žaloba na neplatnost proti rozhodnutí ze dne 30. června 2017 přípustná ve lhůtě stanovené v uvedeném článku. Taková žaloba je podle ECB účinným prostředkem právní ochrany ve smyslu článku 47 Listiny. V rozporu s článkem 263 SFEU není podle ECB ani požadavek trvání právního zájmu na podání žaloby, který je zakotven v ustálené judikatuře.
- 36 Mimoto po nahrazení sporného rozhodnutí rozhodnutím ze dne 30. června 2017 již podle ECB nebylo možné podat žalobu na neplatnost proti spornému rozhodnutí. Taková žaloba je totiž bezpředmětná, jelikož sporné rozhodnutí bylo zrušeno a jeho případné škodlivé účinky lze nyní přičítat rozhodnutí ze dne 30. června 2017, proti němuž navrhovatelka žalobu nepodala, a které

se tedy stalo konečným. I v případě zrušení sporného rozhodnutí by povolení navrhovatelky k činnosti úvěrové instituce zůstávalo odňato rozhodnutím ze dne 30. června 2017, takže by jí takové zrušení nemohlo skýtat přínést žádný prospěch. Tato okolnost nicméně podle ECB nezabavuje navrhovatelku možnosti, kterou jí skýtá unijní právo, a sice podat žalobu na náhradu škody týkající se odnětí povolení k činnosti úvěrové instituce, aniž by předtím měla povinnost podat žalobu na neplatnost.

Závěry Soudního dvora

- 37 Ze spisu, který byl předložen Soudnímu dvoru, vyplývá, že společnost Nemea Bank je úvěrovou institucí založenou podle maltského práva, která má postavení „méně významného dohlíženého subjektu v členském státě eurozóny“ ve smyslu nařízení o rámci jednotného mechanismu dohledu. Dne 23. března 2017 přijala ECB na žádost vnitrostátního příslušného orgánu, a sice MFSA, sporné rozhodnutí, kterým odňala společnosti Nemea Bank povolení k činnosti úvěrové instituce. Dne 22. dubna 2017 podala společnost Nemea Bank společně s ostatními žalobci žádost o správní přezkum sporného rozhodnutí podle čl. 24 odst. 5 nařízení o rámci jednotného mechanismu dohledu. Po provedení tohoto přezkumu přijala ECB dne 30. června 2017 rozhodnutí, kterým bylo sporné rozhodnutí zrušeno a nahrazeno rozhodnutím se stejným obsahem.
- 38 Dne 22. května 2017 v průběhu řízení o správním přezkumu podali Nemea Bank a ostatní žalobci proti spornému rozhodnutí žalobu k Tribunálu, kterou se domáhali zrušení sporného rozhodnutí a náhrady škody, která jim údajně vznikla v jeho důsledku. Proti rozhodnutí ze dne 30. června 2017 však k Tribunálu nepodali žalobu, která by splňovala stanovené formální náležitosti.
- 39 Tribunál v bodech 41, 45, 47 a 52 napadeného usnesení v podstatě konstatoval, že v čl. 24 odst. 7 nařízení o rámci jednotného mechanismu dohledu je stanovena povinnost ECB přijmout rozhodnutí, jež je vydáváno v řízení o správním přezkumu, se zpětným účinkem k okamžiku, od něhož nabylo účinku původního rozhodnutí, a že nahrazení posledně uvedeného rozhodnutí totožným nebo pozměněným rozhodnutím má za následek jeho definitivní odstranění z právního řádu. Tribunál měl za to, že rozhodnutím ze dne 30. června 2017 bylo sporné rozhodnutí zrušeno a nahrazeno ode dne, kdy bylo sporné rozhodnutí přijato, tedy od 23. března 2017, takže žalobci ztratili právní zájem na jeho zrušení, a vyvodil z toho, že jejich žaloba na neplatnost se stala bezpředmětnou.
- 40 V tomto ohledu je pravda, jak uvedl Tribunál v bodě 35 napadeného usnesení, že podle ustálené judikatury musí právní zájem na podání žaloby existovat ve vztahu k předmětu žaloby v okamžiku jejího podání, neboť jinak by žaloba byla nepřijatelná. Tento předmět sporu, stejně jako právní zájem na pokračování v řízení mimoto musí existovat až do vydání soudního rozhodnutí, neboť jinak by již nebylo třeba rozhodnout ve věci samé, což předpokládá, že žaloba může ve výsledku přinést prospěch účastníku řízení, který ji podal (rozsudky ze dne 7. června 2007, Wunenburger v. Komise, C-362/05 P, EU:C:2007:322, bod 42, a ze dne 21. ledna 2021, Leino-Sandberg v. Parlament, C-761/18 P, EU:C:2021:52, bod 32 a citovaná judikatura).
- 41 Soudní dvůr nicméně připustil, že právní zájem žalobce na řízení nemusí v důsledku skutečnosti, že žalobcem napadený akt přestal v průběhu řízení vyvolávat účinky, nevyhnutelně zaniknout. Žalobce totiž může mít nadále právní zájem na dosažení prohlášení protiprávnosti uvedeného aktu za období, ve kterém byl tento akt použitelný a vyvolával účinky, přičemž takové prohlášení si zachovává přinejmenším zájem na podání případné žaloby na náhradu škody (rozsudky ze dne

28. května 2013, Abdulrahim v. Rada a Komise, C-239/12 P, EU:C:2013:331, bod 62, a ze dne 6. května 2021, Bayer CropScience a Bayer v. Komise, C-499/18 P, EU:C:2021:367, bod 40 a citovaná judikatura).

- 42 Mimoto přetrvávání právního zájmu žalobce musí být posuzováno *in concreto* a zejména s ohledem na důsledky tvrzené protiprávnosti a na povahu tvrzené utrpěné újmy (rozsudky ze dne 30. dubna 2020, Izba Gospodarcza Producentów i Operatorów Urządzeń Rozrywkowych v. Komise, C-560/18 P, EU:C:2020:330, bod 41, a ze dne 7. září 2023, Versobank v. ECB, C-803/21 P, EU:C:2023:630, bod 160 a citovaná judikatura).
- 43 V tomto ohledu ze znění čl. 24 odst. 7 nařízení o rámci jednotného mechanismu dohledu vyplývá, že pokud má ECB po skončení řízení o správním přezkumu za to, že není namístě měnit rozhodnutí, které je předmětem tohoto přezkumu, zruší toto rozhodnutí a nahradí jej rozhodnutím se stejným obsahem. Z toho však nelze vyvodit, že takové zrušení následované takovým nahrazením má zpětný účinek srovnatelný s účinkem zrušení aktu unijního orgánu unijním soudem.
- 44 Jak totiž vyplývá z judikatury Soudního dvora, derogace aktu unijního orgánu není uznáním jeho protiprávnosti a vytváří účinek *ex nunc* na rozdíl od zrušujícího rozsudku, na základě kterého je zrušený akt se zpětným účinkem vyřazen z právního řádu Unie a má se o něm za to, že nikdy neexistoval (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 28. května 2013, Abdulrahim v. Rada a Komise, C-239/12 P, EU:C:2013:331, bod 68). Okolnost, že po této derogaci následovalo nahrazení původního aktu novým aktem, přitom nemůže tomuto aktu přiznat zpětný účinek.
- 45 Jak uvedla generální advokátka v bodě 72 svého stanoviska, z čl. 24 odst. 7 nařízení o rámci jednotného mechanismu dohledu tedy vyplývá, že původní rozhodnutí není odstraněno z unijního právního řádu se zpětným účinkem přijetím druhého rozhodnutí, které jej deroguje a nahrazuje a má stejný obsah. Vzhledem k tomu, že tímto původním rozhodnutím bylo úvěrové instituci odňato povolení k činnosti, mělo toto druhé rozhodnutí za následek prodloužení účinků původního rozhodnutí, aniž byly odstraněny účinky, které vyvolalo již toto původní rozhodnutí.
- 46 V projednávané věci, jak správně tvrdí navrhovatelka, bylo povolení, které jí bylo uděleno pro přístup k činnosti úvěrové instituce, odňato právě v důsledku sporného rozhodnutí. Právě toto rozhodnutí tedy mělo případné škodlivé následky, na které poukazuje.
- 47 Vzhledem k tomu, že žádost o přezkum původního rozhodnutí v zásadě nemá v souladu s čl. 24 odst. 8 nařízení o rámci jednotného mechanismu dohledu odkladný účinek, sporné rozhodnutí vyvolávalo účinky až do okamžiku, kdy nabylo účinku rozhodnutí ze dne 30. června 2017, tedy do okamžiku jeho oznámení navrhovatelce. Až od tohoto oznámení bylo tedy sporné rozhodnutí zrušeno a nahrazeno rozhodnutím ze dne 30. června 2017, jak vyplývá přímo ze znění jeho výroku.
- 48 Tribunál tedy v podstatě v bodech 41, 42 a 47 napadeného usnesení nesprávně konstatoval, že rozhodnutím ze dne 30. června 2017 bylo sporné rozhodnutí nahrazeno se zpětným účinkem ode dne přijetí posledně uvedeného rozhodnutí.
- 49 Z výše uvedeného vyplývá, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když v bodech 53 a 55 napadeného usnesení rozhodl, že sporné rozhodnutí bylo nahrazeno se zpětným účinkem a že se žaloba na neplatnost sporného rozhodnutí stala bezpředmětnou.

- 50 Prvnímu důvodu kasačního opravného prostředku je proto třeba vyhovět a zrušit body 1 a 3 výroku napadeného usnesení, aniž je nutné zkoumat druhý a třetí důvod kasačního opravného prostředku.

Ke čtvrtému a pátému důvodu kasačního opravného prostředku

Argumentace účastnic řízení

- 51 Ve čtvrtém a pátém důvodu kasačního opravného prostředku, které se týkají bodů 56 až 63 napadeného usnesení a které je třeba zkoumat společně, navrhovatelka tvrdí, že Tribunál, který měl za to, že návrh na náhradu škody je nepřípustný, nezohlednil, že ECB porušila práva, která jsou zakotvena v článku 41 Listiny a článku 340 SFEU a jež spočívají v tom, že Unie má povinnost nahradit škodu způsobenou svými orgány nebo jejich zaměstnanci při výkonu jejich funkce. Tribunál tak údajně navrhovatelku zbavil jejích práv navzdory značné újmě, kterou jí údajně způsobila ECB a její zaměstnanci. Tribunál totiž použil své rozhodnutí nerozhodnout o návrhu na zrušení k odůvodnění své analýzy návrhu na náhradu škody, aby umožnil ECB zprostit se odpovědnosti za její jednání.
- 52 Mimoto se Tribunál údajně dopustil nesprávného právního posouzení, když nezohlednil souvislost mezi odůvodněním návrhu na zrušení a odůvodněním návrhu na náhradu škody, neboť návrh na náhradu škody nemůže být posouzen bez posouzení odůvodnění návrhu na zrušení.
- 53 Tvrzení Tribunálu uvedené v bodě 60 napadeného usnesení, podle něhož je návrh na náhradu škody formulován příliš abstraktně a neobsahuje žalobní důvody nebo argumenty ani jejich shrnutí, je navíc podle navrhovatelky nesprávné, neboť návrh na zrušení, o nějž se opírá návrh na náhradu škody, obsahuje všechny tyto prvky.
- 54 Navrhovatelka mimoto tvrdí, že kdyby se Tribunál nedopustil nesprávného konstatování, že již není třeba rozhodnout o návrhu na zrušení, a kdyby připustil souvislost mezi tímto návrhem a návrhem na náhradu škody, dovedl by, že postup přijímání sporného rozhodnutí byl stížen několika vadami, které samy o sobě postačovaly k odůvodnění návrhu na náhradu škody. V tomto ohledu navrhovatelka vytýká neexistenci svého účinného zastoupení během uvedeného řízení, nedostatečné odůvodnění sporného rozhodnutí a protiprávní jednání ECB v řízení o správním přezkumu tohoto rozhodnutí správní revizní komisí.
- 55 Dále navrhovatelka tvrdí, že jednání ECB, a zejména odnětí povolení, které jí bylo uděleno pro přístup k činnosti úvěrové instituce, je přímou příčinou újmy, kterou utrpěla, což prokázala. Výše této újmy, kterou navrhovatelka odhaduje na 100 milionů eur, však podle ní nepokrývá ztrátu pověsti, obchodních vztahů a činnosti společnosti Nemea Bank, ani snížení jejích příjmů, ale pokrývá pouze přímou ztrátu hodnoty této banky kvůli jednání ECB.
- 56 Navrhovatelka rovněž tvrdí, že Tribunál, který kritizoval nedostatky žaloby v prvním stupni, nezohlednil skutečnost, že byly způsobeny neexistencí účinného zastoupení navrhovatelky a přístupem k důkazům, neboť nemohla využívat své zdroje a neměla přístup ke spisu ECB.
- 57 ECB a vedlejší účastnice navrhuje, aby tyto dva důvody kasačního opravného prostředku byly zamítnuty.

Závěry Soudního dvora

- 58 Pokud jde zaprvé o argumentaci navrhovatelky, která je shrnuta v bodech 51 až 53 tohoto rozsudku a podle níž ji Tribunál údajně v podstatě zbavil jejích práv zakotvených v člancích 41 a 47 Listiny, jakož i v člancích 263 a 340 SFEU, když k odůvodnění své analýzy týkající se návrhu na náhradu škody použil své rozhodnutí o tom, že není dále na místě rozhodnout o návrhu na zrušení a nezohlednil souvislost mezi těmito dvěma návrhy, a to za tím účelem, aby umožnil ECB zprostit se odpovědnosti za její jednání, kterými byla údajně způsobena škoda, je třeba uvést, že Tribunál v bodech 59 až 61 napadeného usnesení citoval relevantní judikaturu týkající se podmínek vzniku mimosmluvní odpovědnosti Unie a požadavku, který vyplývá z čl. 21 prvního pododstavce statutu Soudního dvora Evropské unie, který se použije na řízení před Tribunálem v souladu s čl. 53 prvním pododstavcem téhož statutu, podle něhož musí žaloba obsahovat předmět sporu, dovolávané žalobní důvody a argumenty, jakož i stručný popis těchto žalobních důvodů. Tribunál dále v bodě 62 tohoto usnesení správně konstatoval, že žalobci právně dostačujícím způsobem neprokázali jednání ECB, z něhož měla vyplývat protiprávnost umožňující založit odpovědnost Unie, ani příčinnou souvislost mezi tvrzenou újmou a účinky, které by sporné rozhodnutí případně mohlo vyvolat.
- 59 Z toho vyplývá, že základem pro zamítnutí dotčeného návrhu na náhradu škody není rozhodnutí Tribunálu nerozhodnout o návrhu na zrušení, ale neúplnost uvedeného návrhu na náhradu škody.
- 60 Z ustálené judikatury totiž vyplývá, že je na účastníku řízení, který se dovolává mimosmluvní odpovědnosti Unie, aby předložil přesvědčivé důkazy o existenci i rozsahu škody, kterou uplatňuje, jakož i o existenci dostatečně přímého vztahu příčiny a následku mezi jednáním dotčeného orgánu a tvrzenou škodou (rozsudek ze dne 3. května 2018, EUIPO v. European Dynamics Luxembourg a další, C-376/16 P, EU:C:2018:299, bod 92 a citovaná judikatura).
- 61 V projednávané věci podle všeho žaloba zjevně nesplňovala požadavky formulované touto judikaturou, jelikož se pouze omezovala na to, aby byla ECB uložena povinnost odškodnit žalobce částkou ve výši 10 milionů eur, navýšenou o úroky, z titulu náhrady újmy údajně způsobené sporným rozhodnutím, což je částka, kterou tito žalobci ostatně v rámci své repliky v prvním stupni zvýšili na 100 milionů eur. Nebyl však předložen žádný argument upřesňující příčinnou souvislost mezi údajně protiprávním jednáním ECB a uplatňovanou újmou, jakož i skutečnou existenci této újmy, a v tomto ohledu nebyl předložen ani žádný důkaz.
- 62 Tribunál se tedy nedopustil nesprávného právního posouzení, když v bodech 62 a 63 napadeného usnesení rozhodl, že návrh na náhradu škody je kvůli jeho nedostatkům zjevně nepřipustný.
- 63 Navrhovatelka ostatně nevysvětluje, v čem ji rozhodnutí Tribunálu zbavilo jejího práva domáhat se náhrady případné újmy, kterou jí měla způsobit ECB. Navrhovatelka si v zásadě zachovává právo podat nový návrh na náhradu škody, kterým zhojí nedostatky, jež Tribunál uvedl v napadeném usnesení, splní-li podmínky stanovené v článku 46 statutu Soudního dvora Evropské unie, který se použije na řízení před Tribunálem na základě čl. 53 prvního pododstavce tohoto statutu, podle něhož se nároky vůči Unii z mimosmluvní odpovědnosti promlčují za pět let ode dne, kdy nastala skutečnost, na níž se zakládají, přičemž promlčení se přerušuje zejména žalobou podanou k Soudnímu dvoru.
- 64 Pokud jde zadruhé o argumentaci navrhovatelky, která je připomenuta v bodě 55 tohoto rozsudku a podle níž je jednání ECB přímou příčinou ztráty hodnoty společnosti Nemea Bank a částka 100 milionů eur pokrývá pouze část újmy, jež navrhovatelce vznikla, je třeba konstatovat,

že touto argumentací se navrhovatelka nedovolává žádného nesprávného právního posouzení, kterého by se Tribunál případně dopustil, ale pouze opakuje skutkové úvahy uplatněné v prvním stupni v žalobě.

- 65 Podle ustálené judikatury přitom z čl. 256 odst. 1 druhého pododstavce SFEU a čl. 58 prvního pododstavce statutu Soudního dvora Evropské unie vyplývá, že jedině Tribunálu přísluší zjistit skutkový stav, kromě případu, kdy věcná nesprávnost jeho zjištění vyplývá z písemností ve spise, které mu byly předloženy, a tento skutkový stav posoudit. Z toho plyne, že posouzení skutkového stavu nepředstavuje, s výhradou případu zkreslení důkazů předložených Tribunálu, právní otázku, která by jako taková podléhala přezkumu Soudního dvora (rozsudek ze dne 11. ledna 2024, Wizz Air Hungary v. Komise, C-440/22 P, EU:C:2024:26, body 57 a 58, jakož i citovaná judikatura).
- 66 Zatřetí, co se týče argumentace navrhovatelky připomenuté v bodě 56 tohoto rozsudku, podle které Tribunál při svých výtkách týkajících se nedostatků žaloby v prvním stupni nezohlednil skutečnost, že byly způsobeny neexistencí účinného zastoupení navrhovatelky a přístupu k důkazům, je třeba uvést, že jak vyplývá z bodu 62 tohoto rozsudku, Tribunál správně konstatoval, že návrh na náhradu škody byl zjevně nepřipustný kvůli své neúplnosti. Ze žaloby totiž vyplývá, že navrhovatelka neposkytla žádný z důkazů vyžadovaných ke vzniku mimosmluvní odpovědnosti Unie a nevysvětlila dostatečně jasně a přesně, jak by jí údajná nemožnost využít své zdroje a důkazy konkrétně mohla zabránit v předložení argumentace týkající se existence těchto důkazů, zejména s ohledem na skutečnost, že byla zastoupena advokátem, a dále že za tímto účelem nepodala žádost o bezplatnou právní pomoc.
- 67 V důsledku toho je třeba čtvrtý a pátý důvod kasačního opravného prostředku zčásti odmítnout jako zjevně nepřipustné a zčásti zamítnout jako neopodstatněné.
- 68 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba zrušit body 1 a 3 výroku napadeného usnesení.

K žalobě před Tribunálem

- 69 Podle čl. 61 prvního pododstavce statutu Soudního dvora Evropské unie může Soudní dvůr Evropské unie v případě, že zruší rozhodnutí Tribunálu, sám vydat konečné rozhodnutí ve věci, pokud to soudní řízení dovoluje.
- 70 V projednávané věci tomu tak ovšem není. Vzhledem k tomu, že Tribunál měl za to, že již nebylo důvodné rozhodnout ve věci samé, aniž by zkoumal přípustnost návrhu na zrušení či věc samou, stav řízení nedovoluje, aby Soudní dvůr sám ve věci rozhodl, takže je třeba věc vrátit zpět Tribunálu, aby o tomto návrhu rozhodl.
- 71 Mimoto je třeba zamítnout návrh navrhovatelky, aby byla věc vrácena senátu Tribunálu v jiném složení, než který vydal napadené usnesení. Jednací řád Soudního dvora totiž neumožňuje, aby Soudní dvůr po přezkumu kasačního opravného prostředku dával Tribunálu pokyny ohledně složení senátu, kterému bude věc přidělena poté, co bude Tribunálu vrácena Soudním dvorem. Podle čl. 192 odst. 1 jednacího řádu Tribunálu v případě potřeby přísluší předsedovi Tribunálu, aby rozhodl o případném přidělení věci jinému senátu, v němž zasedá stejný počet soudců.

K nákladům řízení

- 72 Vzhledem k tomu, že se věc vrací zpět Tribunálu, je třeba rozhodnout, že o nákladech řízení souvisejících s tímto kasačním opravným prostředkem bude rozhodnuto později.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (pátý senát) rozhodl takto:

- 1) Body 1 až 3 výroku usnesení Tribunálu Evropské unie ze dne 20. prosince 2021, Niemelä a další v. ECB (T-321/17, EU:T:2021:942), se zrušují.**
- 2) Kasační opravný prostředek se ve zbývajících částech zamítá.**
- 3) Věc se vrací Tribunálu Evropské unie k novému rozhodnutí o návrhu společnosti Nemea Bank plc na zrušení.**
- 4) O nákladech řízení bude rozhodnuto později.**

Podpisy